

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА

УДК 336.77: 336.71

**Азаренкова Г.М.,
д.е.н., професор,
Дудник І.Ю.,
Харківський інститут банківської справи УБС НБУ (м. Київ)**

КРЕДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Постановка проблеми. Діяльність будь-якого підприємства неможлива без залучення різноманітних джерел фінансових ресурсів. Зважаючи на це, стабільний розвиток підприємств на пряму залежить від того, наскільки ефективно кредитується економіка в цілому. Зниження ставки кредитів для суб'єктів господарювання стимулюватиме до розширення кредитування, як наслідок – зростання обсягів виробництва, розширення сфер діяльності, зростання прибутків і збільшення надходжень у вигляді податків до бюджету. Тому вирішення проблем, пов'язаних з кредитуванням малого та середнього бізнесу, є досить актуальним в наш час, особливо в умовах ринкової трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішенням проблеми кредитування бізнесу займалися чимало науковців, серед них: Бланк І. А. [1], Зензерович Р. [11], Фічиган Д. [10] та інші. Серед українських дослідників відображення проблеми знайшло в роботах таких вчених, як: Азаренкова Г. М., Біломістний О. М. [4], Гідулян А. В. [2], Примостка Л. О. [6] та інші. Невирішеним залишається питання визначення терміну «кредит» та пошук шляхів підвищення кредитоспроможності підприємства.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження кредиту як джерела залучення додаткових коштів підприємства, аналіз сучасного стану кредитування, оцінка кредитоспроможності підприємства та надання рекомендацій з її підвищення на ВП «Основ'янська дистанція електропостачання» ДП «Південна залізниця». Для досягнення даної мети визначено основні завдання: дослідити сутність кредиту та методичні підходи до аналізу кредитоспроможності; запропонувати заходи з вдосконалення кредитоспроможності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринкова трансформація національної економіки відкрила новий етап у розвитку кредитної справи. У зв'язку з цим гостро постала проблема осмислення нових явищ у сфері кредитування, розуміння їх змісту, природи і сутності, розробки ефективних схем і технологій кредитного процесу та їх використання на практиці. Науковці приділяють значну увагу дослідженню терміну «кредит», але серед них немає єдиної думки щодо визначення даного терміну. На основі аналізу визначень кредиту можна зробити висновок, що одні з них мають неточності, інші вказують лише на окремі характеристики. Підходи щодо визначення даного терміну умовно можна поділити на три групи (табл. 1).

Таблиця 1

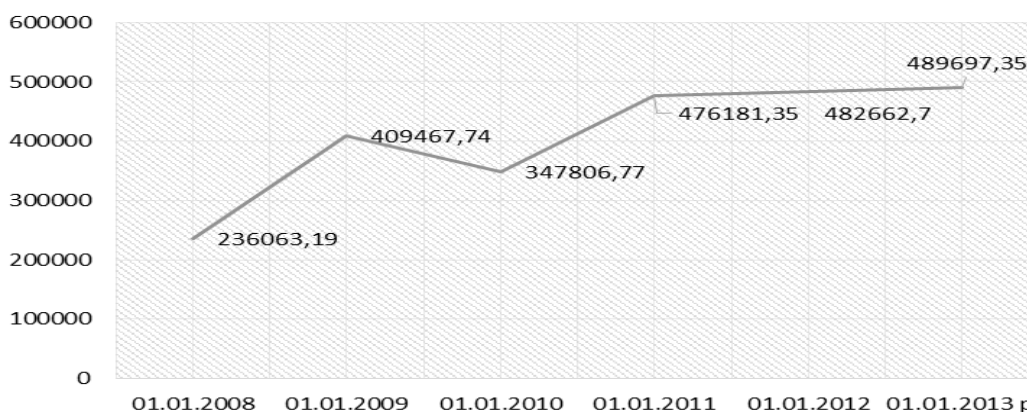
Аналіз дефініції терміну «кредит»

Ознака	Автор								Всього
	Терещенко О.О. [9]	Гідулян А.В. [2]	Біломістний О.М. [4]	Лелейко Т.І. [3]	Закон України «Про банки та банківську діяльність» [7]	Примостка Л.О. [6]	Положення НБУ № 23 [8]	Бланк І.А. [1]	
Економічні відносини		+		+	+	+	+		5
Позичковий капітал	+		+					+	3
Грошові кошти		+		+	+		+		4

Джерело: складено на основі [1-4; 6-9]

Об'єднавши трактування кредиту, було введено власне визначення: «кредит – це сукупність економічних відносин з приводу використання вільного позичкового капіталу банку на умовах платності, добровільності, цільового використання та повернення у визначений кредитним договором час зі сплатою відсотків». Кредит як одна з форм фінансування виступає важливим джерелом поповнення обігових коштів підприємства. Важливе значення у процесі здійснення кредитних операцій

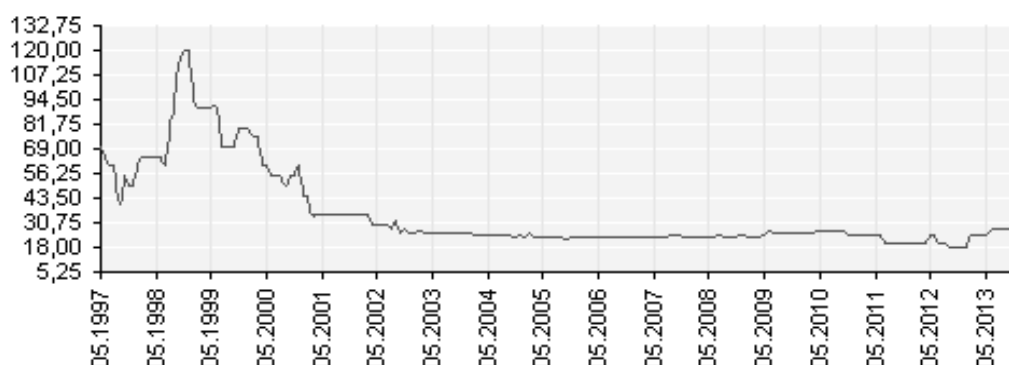
банківськими установами має законодавче та нормативно-правове забезпечення діяльності банків. Кредитна діяльність банків регламентується Цивільним та Господарським кодексами України, Законами України, нормативно-правовими актами НБУ, статутами банків та кредитними договорами. Підприємці, звертаючись за кредитом до банку, стикаються з багатьма перешкодами, до них належать : високі процентні ставки за кредитом, недосконалість методики оцінювання кредитоспроможності при прийнятті рішення, відсутність застави, та інші чинники що перешкоджають необхідному обсягу кредитування підприємств [4]. Згідно офіційних даних, представлених в звіті Національного банку України, з початку 2013 р. портфель кредитів, наданих юридичним особам, збільшився на 1,46%, або 7034,65 млн грн – з 489697,35 млн грн до 482662,7 млн грн [3] (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка обсягу наданих кредитів наданих юридичним особам (млн. грн) за 2008-2013 рр.

Джерело : [5]

Позитивною тенденцією є зниження відсоткових ставок за кредитами для юридичних осіб з 1997 року та поступова стабілізація на рівні 24 % у період 2003-2012 роки (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка зміни кредитних ставок для юридичних осіб у гривні в Україні у % за 1997-2013 рр.

Джерело : [5]

Зниження ставок за кредитам пов'язано зі збільшенням конкуренції на ринку кредитування. Аналізуючи дані рис. 2, можна зробити висновок, що, незважаючи на зниження процентних ставок за кредитами для юридичних осіб, процентні ставки в порівнянні з країнами з високою розвинутою економікою залишаються досить високими, це пов'язано з тим, що в Україні існують проблеми, пов'язані з недосконалістю законодавчо-нормативної бази, у тому числі у питаннях податкового законодавства, великою часткою тіншового сектору економіки, складністю ведення бізнесу через високу корумпованість, незахищеністю прав власності – все це породжує великі ризики у діяльності будь-якого підприємства, тому банки, намагаючись застрахуватися від ризиків, підвищують відсоткові ставки, на рівень, який дозволить їм відчувати себе захищеними.

В свою чергу підприємці не завжди мають можливість повернути кредит через відсутність джерел для його покриття. Банк стикається з необхідністю оцінки кредитоспроможності позичальників, адже ця процедура є обов'язковою, і її результати істотно впливають на ефективність кредитної діяльності банку в цілому. Найпоширенішою методикою до оцінки кредитоспроможності є метод рейтингової оцінки, який дозволяє спрогнозувати здійснення в строк майбутніх платежів за кредитом, ліквідність оборотних активів, оцінити загальний фінансовий стан позичальника, а також дає можливість визначити межі зниження обсягу прибутку, в яких здійснюється погашення кредиту. Серед

закордонних практик оцінювання кредитоспроможності позичальника слід виділити такі CAMPARI у Великобританії, PARSER, MEMO RISK, 4 FC та 5C. Дані моделі відносяться до моделей комплексного аналізу, тому що враховують кількісні якісні характеристики кредитоспроможності. Для об'єктивної кількісної оцінки кредитних ризиків слід підібрати адекватний економетричний апарат обробки відповідної інформації. Загальноприйнято методикою в Україні є оцінка кредитоспроможності за допомогою «Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями» від 25.01.2012 № 23. Положенням визначено мінімальний перелік фінансових показників, які мають обчислюватися при оцінці кредитоспроможності позичальників – юридичних осіб [8].

Визначимо на конкретному прикладі кредитоспроможність підприємства. Об'єктом дослідження було обрано підприємство залізничного транспорту, а саме ВП «Основ'янська дистанція електропостачання» ДП «Південна залізниця». Основним видом діяльності є функціонування наземного залізничного транспорту. Розрахуємо інтегральний показник боржника – юридичної особи, на підставі даних звітності форми № 1 «Баланс» та форми № 2 «Звіт про фінансові результати» за 2009 – 2012 рр. Розрахунок проводиться із застосуванням багатофакторної дискримінантної моделі [8]:

$$Z=0,04 \times M_{K1} + 0,01 \times M_{K2} + 1,8 \times M_{K3} + 0,002 \times M_{K5} + 0,6 \times M_{K6} + 0,85 \times M_{K7} + 1,7 \times M_{K8} + 0,03 \times M_{K9} - 0,8, \quad (1)$$

де Z – базовий інтегральний показник фінансового стану боржника;

M_{K1} – коефіцієнт покриття;

M_{K2} – проміжний коефіцієнт покриття;

M_{K3} – коефіцієнт фінансової незалежності;

M_{K5} – коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;

M_{K6} – коефіцієнт рентабельності від операційної діяльності;

M_{K7} – коефіцієнт рентабельності від звичайної діяльності;

M_{K8} – коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком;

M_{K9} – коефіцієнт оборотності оборотних активів.

Відповідно до наведеної моделі було обрано коефіцієнти, які необхідно розрахувати. Отримані розрахунки наведені у табл. 2.

Таблиця 2

Моделі розрахунку інтегрального показника ВП «Основ'янська дистанція електропостачання» за 2009-2012 рр.

Коефіцієнти	2009	2010	2011	2012
M_{K1}	0,71	0,46	10,49	6,77
M_{K2}	0,01	0,03	0,10	0,004
M_{K3}	0,93	0,91	0,98	0,96
M_{K5}	0,99	4	3,15	3,32
M_{K6}	0,00	0,00	0,00	0,00
M_{K7}	0,03	0,02	0,01	0,02
M_{K8}	-0,007	-0,009	-0,01	-0,008
M_{K9}	0,00	0,00	0,00	0,00
Z	0,91	0,85	1,37	1,21

Джерело: розрахунки авторів

Аналіз даних табл. 2 показав що, коефіцієнт рентабельності продажу від операційної діяльності та коефіцієнт оборотності оборотних активів дорівнюють нулю, це означає, що підприємство повністю розраховалося з постачальниками та має низьку дохідність від операційної діяльності. Збільшення коефіцієнта покриття в останні роки свідчить про те, що підприємство володіє значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам. Негативне значення коефіцієнта рентабельності за чистим прибутком свідчить про отримання збитків. Підставивши відповідні значення у формулу, отримали значення Z. Для того щоб визначити клас позичальника необхідно порівняти значення показника Z зі шкалою, яка наведена у Положенні Національного банку України №23 [8].

Підприємство протягом 2009-2012 рр. відноситься до класу 2, значення інтегрального показника згідно шкали знаходиться в межах від +1,40 до +0,86, тобто це позичальник із середнім ризиком неповернення кредиту [8]. Спостерігається тенденція до погіршення, підприємство має повне або часткове забезпечення кредиту. Надходження коштів і платоспроможність свідчать про ймовірність несвоєчасного погашення кредитної заборгованості в повній сумі і у визначений термін. Проведений аналіз інтегральних показників оцінки рівня кредитоспроможності підприємства дає можливість

оцінити вплив показників діяльності підприємства на інтегральний показник, а також виявити шляхи підвищення кредитоспроможності за рахунок поліпшення відповідних показників діяльності:

– втрати в мережах і трансформаторах за 2012 рік склали 1645 тис. кВт-год., тому необхідно вдосконалення пристрої енергозабезпечення та мережі зв'язку, що включає: ремонт та оновлення трансформатора ОМ-1,25/10 кВ та заміна дерев'яних опір ЛЕП;

– потужності пасажиропотоку та вантажообігу використовуються на 70%, тому необхідно максимально використати потужності підприємства шляхом приєднання додаткових вагонів, які на даний час не використовуються;

– потребують реконструкції електромонтажні та ремонтно-ревізійні дільниці, для здійснення цих заходів необхідна сума коштів становить 349 тис. грн, 69% реконструкції планується здійснити за рахунок власних коштів.

Модель оцінки кредитоспроможності ВП «Основ'янська дистанція електропостачання» має перевагу в тому, що дозволяє реалізувати процедуру рейтингового оцінювання кредитоспроможності підприємства. Кредитний рейтинг позичальника є інструментом формування сприятливої репутації підприємства в банківському середовищі, засобом доступу до більш дешевих банківських кредитів. Слід пам'ятати, що важливою умовою здійснення якісної оцінки кредитоспроможності є аналіз зовнішнього середовища існування та галузевих особливостей його діяльності. Наявність ліквідного забезпечення, відмінна кредитна історія та стійкий фінансовий стан не є безумовною гарантією повернення кредиту. Значна частина кредитів перетворюється на проблемні саме внаслідок впливу зовнішніх факторів та неврахування певних особливостей діяльності підприємств різних галузей економіки, що є причиною недостатньої обізнаності банківського менеджменту щодо потенційних проблем, які можуть виникнути в позичальника.

Висновки з проведеного дослідження. Значний розмір відсоткових ставок установ банків є одним з основних стримуючих факторів та не сприяє розвитку українських підприємств і економіки в цілому. З іншого боку, згідно з нині діючим законодавством, банки надають кредити на власних умовах та на власний ризик. В свою чергу підприємства повинні підвищувати свою кредитоспроможність, що дає їм змогу отримати кредит на вигідних умовах та вчасно розрахуватися з боргами. Для успішного функціонування кредитного ринку України потрібна співпраця як підприємців, так і банків, адже вони тісно пов'язані між собою і проблеми в одному секторі призведуть до проблем в іншому. Науковці порівнюють зв'язок з ланцюговою реакцією, коли одна подія призводить до виконання наступного ряду подій. Тому знаходження компромісних рішень, участь держави у вирішенні складних питань, підтримка державою як банків, так і підприємців є важливим кроком на шляху налагодження кредитного ринку.

Бібліографічний список

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент : учебный курс / И.А. Бланк. – М. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 528 с.
2. Гідулян А.В. Актуальні питання поліпшення методики оцінки кредитоспроможності позичальників банками України / А.В. Гідулян // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 2. – С. 50-54.
3. Лепейко Т.І. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства підприємств / Т.І. Лепейко, Т.О. Доценко // Збірник наукових праць Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1. – С. 1-5.
4. Механізм банківського кредитування малого бізнесу в Україні : монографія / [авт. колектив: Азаренкова Г.М., Біломістний О.М., Біломістна І.І., та ін.]. – К. :УБС НБУ, 2013. – 171 с.
5. Обсяг наданих кредитів юридичним особам : за даними грошово-кредитної статистики 2013 р. // Статистичний бюлетень Національного банку України. – 2013. – №12 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=71195
6. Примостка Л.О. Банківські ризики. Теорія та практика управління : [монографія] / Л.О. Примостка. – К. : КНЕУ, 2007. – 450 с.
7. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 5. – ст. 30.
8. Про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями : Постанова НБУ від 25 січня 2012 р. № 23 // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 5. – С. 23-58.
9. Терещенко О.О. Нові підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників – юридичних осіб / О.О. Терещенко // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 1. – С. 26-30.
10. Feschijan D. Analysis of the creditworthiness of bank loan applicants / D. Feschijan // Facta Universitatis : Economics and Organization. – 2008. – № 3. – pp. 273-280.

11. Zenzerovich R. Credit scoring models in estimating the creditworthiness of small and medium and big enterprises / Robert Zenzerovich // *Croatian Operational Research Review (CRORR)*. – 2011 – № 2. – pp. 143-157.

References

1. Blank, I.A. (2002), *Finansovyy menedzhment: Uchebnyy kurs* [Finance management], Nika-Tsentr, Elga, Moscow, Russia, 528 p.
2. Hidulian, A.V. (2012), "Actual recommendations for improving creditworthiness of the borrower's bank in Ukraine", *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 2, pp. 50-54.
3. Lepeiko, T.I. and Dotsenko, T.O. (2011), "Analysis methods of predicting the probability of bankruptcy", *Zbirnyk naukovykh prats Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 1, pp. 1-5.
4. Azarenkova, H.M., Bilomistnyi, O.M., Bilomistna, I.I. et al. (2013), *Mekhanizm bankivskoho kredytuvannia maloho biznesu v Ukraini* [The mechanism of bank lending to small entities in Ukraine], monograph, UBS NBU, Kyiv, 171 p.
5. *Obsiah nadanykh kredytiv yurydychnym osobam : za danymy hroshovo-kredytnoi statystyky 2013 r.* [The volume of loans to legal entities, according to the monetary statistics 2013], *Statystychnyi biuleten Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 12, available at: www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=57446 (access date May 01, 2014)
6. Prymostka, L.O. (2007), *Bankivski ryzyky. Teoriia ta praktyka upravlinnia* [Risks in Banking: Theory and Practice in Management], monograph, KNEU, Kyiv, 450p.
7. Verkhovna Rada Ukrainy (2001), Pro banky i bankivsku diialnist : Zakon Ukrainy vid 7 hrudnia 2000 r. № 2121-III, *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, no. 5, ar. 30.
8. Natsionalnyi Bank Ukrainy (2013), Pro poriadok formuvannia ta vykorystannia bankamy Ukrainy rezerviv dlia vidshkoduvannia mozhlyvykh vtrat za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy : Postanova NBU vid 25 sichnia 2012 r. № 23, *Uriadovyi kurier*, no. 5, pp. 23-58.
9. Tereshchenko, O.O. (2012), "New approaches to estimate the creditworthiness of borrowers-legal entities" *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 1, pp. 26-30.
10. Feschijan, D. (2008), "Analysis of the creditworthiness of bank loan applicants", *Facta Universitatis : Economics and Organization*, no. 3, Bulgaria, pp. 273-280.
11. Zenzerovich, R. (2011), "Credit scoring models in estimating the creditworthiness of small, medium, and big enterprises", *Croatian Operational Research Review (CRORR)*, no. 2. pp. 143-157.

Азаренкова Г.М., Дудник І.Ю. КРЕДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Мета. Дослідження кредиту як джерела залучення додаткових коштів підприємства, аналіз сучасного стану кредитування, оцінка кредитоспроможності підприємства та надання рекомендацій з її підвищення на ВП «Оснoв'янська дистанція електропостачання» ДП «Південна залізниця».

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною основою статті є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з приводу методики оцінювання кредитоспроможності позичальника. В процесі дослідження, зокрема, застосовувались наступні методи: систематизація, метод дискримінантного аналізу та методи економічного аналізу – при оцінці сучасного стану кредитування підприємств в Україні та встановленні напрямів його розвитку; метод фінансових коефіцієнтів – при обґрунтуванні методики визначення кредитоспроможності позичальника.

Результати. Проаналізовано сучасний стан кредитування підприємств в Україні та встановлено низку чинників, які гальмують розвиток кредитування. Розглянуто основні методики визначення кредитоспроможності позичальника, встановлено основні переваги застосування моделей дискримінантного аналізу та надано рекомендації щодо покращення фінансового стану позичальника на прикладі ВП «Оснoв'янська дистанція електропостачання» ДП «Південна залізниця».

Наукова новизна. Виведене власне визначення кредиту, яке найбільш точно характеризує сутність кредитування та включає в себе основні його принципи. Запроновано шляхи щодо покращення кредитоспроможності підприємства, а саме: ремонт та оновлення обладнання, реконструкція ремонтно-ревізійних дільниць та збільшення потужності пасажиропотоку.

Практична значущість. Впровадження зазначених заходів дозволить ВП «Оснoв'янська дистанція електропостачання» ДП «Південна залізниця» покращити фінансову стійкість підприємства, підвищити рентабельність та отримати кредит на більш вигідних умовах.

Ключові слова: кредит, позичальник, кредитоспроможність, відсоткова ставка, фінансові коефіцієнти.

Azarenkova G.M., Dudnyk I.Y. CREDIT AS A TOOL FOR FUNDING OF BUSINESS ENTITIES

Purpose. The aim of the article is – an exploration the definition of credit, analyze the current state of loans, methods of estimating creditworthiness and offers recommendations to improve creditworthiness of the VP «Osnovianska dystantsiia elektropostachanniia» DP «Pivdenna zaliznytsia».

Methodology of research. The theoretical and methodological basis of the article are works of domestic and foreign scientists about the methods of evaluation of creditworthiness. In the process of research, in particular, the followings methods were used: systematization, diskriminant analysis method and methods of economic analysis, – at

the estimation of the modern state of crediting of enterprises in Ukraine and establishment of directions of his development; method of financial coefficients – at the ground of method of determination of solvency of borrower.

Findings. It has been analysed the current state of loans in Ukraine and found a number of factors that hinder lending. The article describes the main methods of evaluation of creditworthiness of the borrower; it has established the main advantages of the use of models of discriminant analysis and has given recommendations to improve the financial condition of the borrower in the VP «Osnovianska dystantsiia elektropostachanniia» DP «Pivdenna zaliznytsia».

Originality. It has deduced own definition of credit, which is the best, characterizes the essence of lending and includes its main principles. It has suggested the ways to improve the creditworthiness of the company, such as repairs and updates in equipment, repair and reconstruction sections and increase passenger capacity.

Practical value. Implementation of these measures will allow the VP «Osnovianska dystantsiia elektropostachanniia» DP «Pivdenna zaliznytsia» improve the financial stability of the company, increase profitability and receive loan on more favorable conditions.

Key words: credit, borrower, creditworthiness, interest rates, financial indicators.

Азаренкова Г.М., Дудник И.Ю. КРЕДИТ КАК ИНСТРУМЕНТ ФИНАНСИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТА ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Цель. Исследование кредита как источника привлечения дополнительных средств предприятия, анализ современного состояния кредитования, оценка кредитоспособности предприятия и предложения рекомендаций по её повышению на ОП «Основьянская дистанция электроснабжения» ГП «Южная железная дорога».

Методика исследования. Теоретической и методологической основой статьи являются научные труды отечественных и зарубежных ученых по вопросу методики оценки кредитоспособности заемщика. В процессе исследования, в частности, применялись следующие методы: систематизация, метод дискриминантного анализа и методы экономического анализа, – при оценке современного состояния кредитования предприятий в Украине и установлении направлений его развития; метод финансовых коэффициентов – при обосновании методики определения кредитоспособности заемщика.

Результаты. Проанализировано современное состояние кредитования предприятий в Украине и установлен ряд факторов, которые препятствуют развитию кредитования. Рассмотрены основные методики оценки кредитоспособности заемщика, установлены основные преимущества применения моделей дискриминантного анализа и даны рекомендации по улучшению финансового состояния заемщика на примере ОП «Основьянская дистанция электроснабжения» ГП «Южная железная дорога».

Научная новизна. Выведено собственное определение кредита, наиболее точно характеризующее сущность кредитования и включающее в себя основные его принципы. Предложено пути улучшения кредитоспособности предприятия, а именно: ремонт и обновление оборудования, реконструкция ремонтно-ревизионных участков и увеличения мощности пассажиропотока.

Практическая значимость. Внедрение указанных мер позволит ОП «Основьянская дистанция электроснабжения» ГП «Южная железная дорога» улучшить финансовую устойчивость предприятия, повысить рентабельность и получить кредит на более выгодных условиях.

Ключевые слова: кредит, заемщик, кредитоспособность, процентная ставка, финансовые коэффициенты.

УДК 336.01

**Фадєєва І.Г.,
д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу**

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВОМУ ІНЖИНІРИНГУ

Постановка проблеми. Проблема управління фінансовими системами, що функціонують в умовах апріорної та поточної невизначеності і перебувають під впливом динамічних змін ринкового середовища зі своїми конкурентними збуреннями, є однією із ключових у сучасній теорії управління фінансами. Управління такими об'єктами ускладнюється тим, що вплив з боку зовнішнього середовища та обмежена здатність фінансового менеджера ефективно аналізувати та прогнозувати стан фінансово-економічної системи породжують фактор неподоланої невизначеності [1]. При цьому слід враховувати, що ринкова невизначеність не має статистичної природи в класичному розумінні [2]. У результаті дослідники фінансових систем, відмовляючись від класичного ймовірнісного підходу, змушені під час аналізу використовувати емпіричні, а також різні детерміновані підходи, які неспроможні належним чином враховувати невизначеність поведінки сучасних фінансових систем [1]. У зв'язку з цим, протягом останніх десятиліть для вирішення завдань управління фінансовими системами все ширше застосовуються методи, що ґрунтуються на засадах штучного інтелекту, нечіткої логіки, штучних нейронних мереж, генетичних алгоритмів, синергетики тощо.